

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

Кафедра публічного управління та публічної служби

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчально-педагогічної роботи
І.С. Чорнодід
“30” червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціально-політичні студії (соціологія, політологія, основи демократії та громадянського суспільства)

підготовки бакалаврів
(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність **D4 «Публічне управління та адміністрування»**
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма **Публічне управління та адміністрування**

Факультет **Юридичний**
(назва факультету)

Робочу програму навчальної дисципліни «Соціально-політичні студії (соціологія, політологія, основи демократії та громадянського суспільства)» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалаври» за спеціальністю D4 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування», та відповідних нормативних документів.

Розробники: Добровольська Г.О., доктор історичних наук, доцент, професор кафедри іноземних мов і гуманітарних дисциплін

Погоджено:

Гарант освітньої програми

 Я.В. Качан

Робоча програма ~~презентована~~ ^{затверджена} на засіданні кафедри публічного управління та публічної служби

Протокол від «23» червня 2025 року № 11

Завідувач кафедри публічного управління та публічної служби

 Я.В. Качан

«23» червня 2025 року

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

Декан юридичного факультету

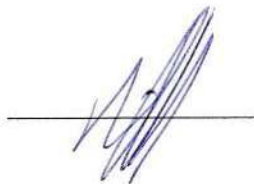
 Я.В. Журавель

«25» червня 2025 року, протокол № 10

Схвалено науково-методичною радою Академії

Протокол від «30» червня 2025 року № 10

Голова

 І.С. Чорнодід

«30» червня 2025 року

© АПСВТ, 2025 рік

© Добровольська Г.О., 2025 рік

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена на основі Національної рамки кваліфікацій України, «Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин та туризму» від 12 червня 2025 року, Протокол №11, освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підготовки за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» та інших відповідних нормативних документів.

1.1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право (шифр і назва)	Обов’язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: D4 Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальні завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 6	Освітній рівень: I	16 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	8 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год.	72 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
	Вид контролю: Екзамен		

1.2 Пояснювальна записка

Місце: навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти знань і вмінь, необхідних для аналізу сучасних соціально-політичних процесів, закономірностей функціонування політичних інститутів та механізмів взаємодії держави, суспільства і громадян.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення закономірностей функціонування і розвитку соціальної і політичної сфер суспільства як цілісної системи в їх єдності та взаємозв'язку.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системних знань про сутність і закономірності розвитку сучасних соціально-політичних процесів, подій та явищ, демократичних цінностей, норм політичної поведінки, що має сприяти розумінню ними механізмів реалізації публічної політики, взаємодії органів влади з інститутами громадянського суспільства, прийняттю обґрунтованих управлінських рішень у сфері публічного управління, вихованню відповідальної громадянської позиції.

Основними завданнями навчальної дисципліни є: оволодіння системою наукових знань про соціально-політичне життя та суспільно-політичні процеси; формування категоріальної бази наукового уявлення про суспільство, політику, особливості та закономірності політичного процесу, функціонування політичної системи і влади, сутність, форми і методи діяльності суб'єктів політики, форми правління та державного устрою, ролі держави у суспільстві, політичну соціалізацію особи, місце і роль громадянина в політичній діяльності; розуміння специфіки історичної генези, теоретичного обґрунтування та соціальної практики функціонування демократії; вміння аналізувати суспільні явища за допомогою різноманітних теоретичних моделей соціальної взаємодії, соціальної структури, соціальних змін, об'єктивно і критично оцінювати життєво важливу соціальну інформацію; усвідомлення здобувачами своїх громадянських прав, свобод і обов'язків, а також принципів громадянського суспільства і правової держави; вміння орієнтуватися в міжнародному політичному житті, сучасних глобалізаційних процесах, геополітичній обстановці, мати уявлення про місце і статус України в сучасному світі; застосовування отриманих знань при аналізі актуальних політичних та суспільних проблем, у тому числі у сфері професійної діяльності; формування активної соціально-політичної позиції у різних політичних ситуаціях.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Соціально-політичні студії (соціологія, політологія, основи демократії та громадянське суспільство)» є складовою частиною циклу фундаментальних дисциплін для підготовки здобувачів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». Вивчення курсу передбачає систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів:

- Історія української державності;
- Філософія.

2. Результати навчання

Навчання дисципліні забезпечує внесок у формування таких компетентностей, передбачених освітньою програмою підготовки бакалаврів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним у процесі аналізу соціально-управлінських процесів..

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема у сфері соціального розвитку та публічного управління..

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, у тому числі з використанням аналітичних матеріалів щодо соціальної політики та розвитку.

Спеціальні (Фахові) компетентності (СК)

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів, зокрема у соціальній сфері та у взаємодії з інститутами громадянського суспільства..

ФК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності, з урахуванням потреб соціальної сфери та пріоритетів сталого розвитку..

Програмні результати:

ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства, з урахуванням особливостей соціального розвитку.

ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування, з урахуванням європейської спрямованості розвитку України.

ПРН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування, з урахуванням потреб різних соціальних груп.

3.Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Об'єкти та суб'єкти соціополітичних відносин

Тема 1. Суспільство як соціальна система

Мета, завдання, об'єкт і предмет соціально-політичних студій. Категоріальний апарат і структура дисципліни. Функції соціально-політичних студій. Основні закономірності функціонування і розвитку соціально-політичної сфери суспільства. Методологія соціально-політичних досліджень. Роль навчальної дисципліни у становленні свідомої, соціально та політично активної особистості.

Сутність поняття «суспільство», його типи та ознаки. Структура суспільства та її основні підструктури. Соціальні групи як елемент соціальної структури суспільства та їх різновиди. Функції суспільства. Соціальна нерівність: сутність і передумови виникнення. Основні історичні типи організації соціальної нерівності. Соціальний прошарок. Соціальний клас. Соціальна стратифікація. Соціальні страти: критерії приналежності. Моделі соціальної стратифікації. «Середній клас»: сутність і політична значимість поняття. Сутність і види соціальної мобільності. Вплив воєнного стану на життя українського суспільства.

Тема 2. Політика як соціальний феномен. Соціальні та політичні інститути суспільства

Визначення, сутність та ознаки поняття «політика». Основні концепції політики. Класифікація та види політики. Структура, засоби та функції політики. Суб'єкти і об'єкти політики. Політика як система суспільних відносин. Сутність поняття «політична сфера». Засоби масової інформації і політика.

Поняття соціального інституту, його загальні ознаки й структура. Види соціальних інститутів та їх основні функції. Засоби масової інформації як соціальний інститут.

Поняття, структура та зміст політичних інститутів. Функції політичних інститутів суспільства. Держава як основний політичний інститут, її сутність та функції, теорії походження. Політичні партії, громадські організації та рухи, групи тиску. Особливості становлення політичних інститутів. Функціонування політичних інститутів України в умовах війни. Зміни в інформаційному просторі України під час воєнного стану.

Тема 3. Правова, соціальна держава та громадянське суспільство

Поняття правової держави та її характерні ознаки. Визначення, сутність і ознаки соціальної держави.

Поняття, генезис та основні ознаки громадянського суспільства. Структура громадянського суспільства. Сучасні концепції громадянського суспільства. Типи взаємодії громадянського суспільства та держави. Громадянське суспільство як сфера самоуправління вільних індивідів та добровільно сформованих громадян. Головні інститути громадянського суспільства. Проблеми становлення громадянського суспільства в Україні. Волонтерський рух в Україні як форма взаємодії влади і громадянського суспільства.

Тема 4. Політична система суспільства. Влада як явище суспільно-політичного життя

Поняття політичної системи: визначення, ознаки, структура та функції. Механізм функціонування політичної системи. Відмінність політичної системи від інших суспільних систем. Типологія політичних систем. Держава в політичній системі суспільства. Форми державного правління та державного устрою. Особливості політичної системи України.

Влада як інститут суспільства. Основні концепції влади. Джерела, носії і ресурси влади у суспільстві. М. Вебер та Д. Істон про три типи влади. Форми та соціально-політичний механізм здійснення влади. Різновиди, рівні та функції влади. Феномен політичної влади та механізм її здійснення. Державна влада як вища форма політичної влади. Поняття легітимності та легітимації політичної влади. Принцип поділу влади. Особливості реалізації владних відносин у політичній сфері.

Поняття та сутність політичного режиму. Типи політичних режимів, їх характеристика. Демократія як форма організації політичного життя. Історичні витоки та сутність демократії. Форми, ознаки, принципи демократії. Основні риси політичного режиму в Україні на сучасному етапі.

Тема 5. Особистість у системі соціально-політичних відносин. Політичне лідерство та політична еліта

Поняття «особистість», її структура, функції. Соціальний статус і соціальна роль. Соціологічні теорії особистості. Типи особистості. Соціалізація особистості: структура, механізми й етапи.

Характеристика політичної соціалізації людини: типи, основні етапи, учасники. Форми реалізації політичних інтересів особистості: політична діяльність, політична участь, політична активність, політична поведінка, специфіка масової поведінки в політиці. Електоральна поведінка.

Феномен лідерства у суспільстві. Об'єктивні і суб'єктивні складові лідерства. Інститут лідерства як ієрархічний спосіб організації політичного життя суспільства. Основні концепції політичного лідерства. Соціальні якості політичних лідерів, функції та механізми впливу. Типології лідерства. Загальні характеристики лідера. Культ особистості.

Сутність політичної еліти, її ознаки, функції та характерні риси. Теорія еліт Г.Моски, В.Парето, Р.Міхельса. Основні напрямки сучасних елітарних теорій. Типологія еліт. Структура політичної еліти. Механізми й канали рекрутування політичної еліти. Пліуралізм еліт у сучасному соціумі. Значення політичної еліти. Політична еліта України: особливості формування та основні етапи еволюції. Піраміда влади С. Яворського. Ідеї елітарності в поглядах Г. Сковороди. М.Драгоманов, Д.Донцов, В.Липинський про роль еліти у державотворенні. Шляхи та особливості становлення сучасної еліти в Україні.

Змістовий модуль 2. Соціально-політичні процеси

Тема 6. Політична свідомість і культура

Поняття, зміст, специфіка та шляхи формування політичної свідомості. Рівні та форми політичної свідомості. Функції політичної свідомості. Політична ідеологія як форма політичної свідомості. Маніпулювання суспільною свідомістю.

Політична культура: сутність, структура, види та функції. Місце і роль політичної культури в загальній системі культури і у політичному житті суспільства. Типологія політичних культур. Політичні субкультури. Діяльнісний аспект політичної культури: політична участь та політична поведінка. Моральні критерії політичної діяльності.

Становлення та розвиток культури політичного мислення, змісту політичної діяльності в українському суспільстві. Виховання національно-патріотичної позиції українського народу.

Тема 7. Соціально-політичні процеси

Соціальні процеси: поняття, характеристика та класифікація. Особливості розвитку і перебігу соціальних процесів у світі та в Україні.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Об’єкти та суб’єкти соціополітичних відносин												

Тема 1. Суспільство як соціальна система	8	1	1			6	9,5	1	0,5			8
Тема 2. Політика як соціальний феномен. Соціальні та політичні інститути суспільства	8	1	1			6	8,5	1	0,5			7
Тема 3. Правова, соціальна держава та громадянське суспільство	10	2	2			6	9	1	1			7
Тема 4. Політична система суспільства. Влада як явище суспільно- політичного життя	10	2	2			6	9	1	1			7
Тема 5. Особистість у системі соціально- політичних відносин. Політичне лідерство та політична еліта	9	2	1			6	9	1	1			7
Разом за змістовим модулем 1	45	8	7			30	45	5	4			36
Модуль 2. Соціально-політичні процеси												
Тема 6. Політична свідомість і культура	9	1	2			6	10	1	1			8
Тема 7. Соціально- політичні процеси	9	2	1			6	9	1	1			7
Тема 8. Соціально-	9	2	1			6	8,5	1	0,5			7

політичні конфлікти												
Тема 9. Громадська думка та соціально-політичні технології	9	2	1			6	8,5	1	0,5			7
Тема 10. Світовий політичний процес	9	1	2			6	9	1	1			7
Разом за змістовим модулем 2	45	8	7			30	45	5	4			36
Усього годин	90	16	14			60	90	10	8			72

5. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Суспільство як соціальна система	1	0,5
2.	Політика як соціальний феномен. Соціальні та політичні інститути суспільства	1	0,5
3.	Правова, соціальна держава та громадянське суспільство	2	1
4.	Політична система суспільства. Влада як явище суспільно-політичного життя	2	1
5.	Особистість у системі соціально-політичних відносин. Політичне лідерство та політична еліта	1	1
6.	Політична свідомість і культура	1	1
7.	Соціально-політичні процеси	1	1
8.	Соціально-політичні конфлікти	1	0,5
9.	Громадська думка та соціально-політичні технології	1	0,5
10.	Світовий політичний процес	2	1
	Разом	14	8

6. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача (СРС) – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. СРС є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи здобувача.

Метою СРС є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Основними формами СРС є такі:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до семінарських, практичних занять та виконання домашніх завдань;
- систематика вивченого матеріалу курсу та підготовка до поточного контролю;
- виконання індивідуальних завдань (написання рефератів, здійснення наукових досліджень з підготовкою доповіді, пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою

проблематикою курсу, написання есе за заданою тематикою, тощо).

№ з/п	Тема, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		д.ф.н	з.ф.н
1.	Суспільство як соціальна система Аналіз ролі бюрократії, номенклатури, маргіналів у політичному житті суспільства. Визначення факторів, які гальмують формування середнього класу в Україні. Характеристика відмінностей понять «середній клас» і «середній прошарок», «середня верства». Аналіз обмеження прав і свобод людини, які передбачені режимом воєнного стану в Україні.	6	8
2.	Політика як соціальний феномен. Соціальні та політичні інститути суспільства Визначення економічних, соціальних, духовних детермінантів політики. Аналіз зростання ролі політики в житті сучасного суспільства. Підготовка порівняльної таблиці «Відмінності політичних партій та громадських організацій». Дослідження етапів становлення та особливості розвитку партійної системи в Україні. Визначення переваг та недоліків однопартійної, двопартійної і багатопартійної систем. Характеристика особливостей функціонування основних гілок влади України в умовах воєнного стану.	6	7
3.	Правова, соціальна держава та громадянське суспільство Характеристика громадянського суспільства і правової держави як атрибутів демократичного розвитку суспільства. Аналіз форм і методів діяльності громадських організацій і рухів в Україні. Визначення проблем, що заважають громадянському суспільству в Україні повноцінно виконувати усі свої функції. Дослідження шляхів зміцнення інститутів громадянського суспільства в Україні та посилення впливу на формування громадянської свідомості людей. Аналіз особливостей волонтерського руху під час воєнного стану в Україні та його роль для становлення громадянського суспільства.	6	7
4.	Політична система суспільства. Влада як явище суспільно-політичного життя Складіть схему: Структура політичної системи суспільства. Характеристика основних елементів політичної системи суспільства. Накресліть порівняльні схеми особливостей політичних систем України, Франції і Польщі. Обґрунтувати чи може бути авторитет без влади, а влада без авторитету. Аналіз принципів розподілу влади в Україні (реально й за Конституцією України). Складіть схему: Основні елементи в структурі влади. Підготовка таблиці: «Порівняльний аналіз основних типів політичних режимів (авторитарний, тоталітарний, демократичний)». Дослідження змісту основних способів реалізації демократії.	6	7
5.	Особистість у системі соціально-політичних відносин. Політичне лідерство та політична еліта Визначення відмінностей понять «політичний» і «громадський» діяч. Аналіз мотивів участі особистості в політичній діяльності. Характеристика конкретних прикладів різних стилів політичної поведінки політиків. Визначення проблем політичної соціалізації у сучасному суспільстві. Порівняння політичного лідерства в тоталітарних і демократичних країнах. Скласти політичний портрет	6	7

	будь-якого лідера (на вибір). Аналіз расизму та антисемізму як різновидів теорії еліт. Визначення функцій, які найбільш слабо виражені у сучасних українських лідерів.		
6.	Політична свідомість і культура Визначення найважливіших особливостей демократичної моделі політичної культури. Аналіз ролі, яку відіграє громадська думка в політичній свідомості різних верств населення. Дослідження змісту та характеру формування політичної свідомості в сучасному українському суспільстві. Аналіз сутності інформаційних війн. Розкриття суті та змісту поняття «політична ментальність».	6	8
7.	Соціально-політичні процеси Аналіз місця та ролі особи в розгортанні політичного процесу в державі. Дослідження внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на темпи, форми внутрішніх політичних процесів. Накреслити схему: Типологія виборчих систем.	6	7
8.	Соціально-політичні конфлікти Скласти схему позитивних та негативних наслідків соціально-політичних конфліктів. Визначення понять «компроміс» і «консенсус» в політиці. Підготовка пропозицій як можна уникнути конфлікту. Визначення різниці між етнополітичними та соціальними конфліктами. Дослідження особливостей політичної конфліктності молоді	6	7
9.	Громадська думка та соціально-політичні технології Аналіз специфіки функціонування громадської думки в різних суспільствах. Визначення факторів, які обмежують можливості маніпулювання громадською думкою. Характеристика особливостей реалізації громадської думки в сучасному українському суспільстві. Визначити чи є вирази «вплив на громадську думку» і «маніпулювання громадською думкою» синонімічними? Дослідження «брудних політичних технологій» Аналіз популізму як технології організації політичного процесу.	6	7
10.	Світовий політичний процес Складіть схему: «Функціональний і просторовий розподіл міжнародних організацій». Визначення головних принципів сучасних міжнародних відносин. Аналіз взаємодії факторів сили та інтересу в міжнародній політиці. Визначення ролі ООН в системі міжнародних відносин у XXI столітті. Характеристика проблем та перспектив Європейської інтеграції України. Дослідження впливу війни в Україні на міжнародну систему безпеки.	6	7
	Разом	60	72

7. Контрольні заходи

Поточний контроль успішності засвоєнням здобувачами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань здобувачів під час семінарських занять, оцінювання виконання здобувачами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі здобувачами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань здобувачів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння здобувачем певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів

(у формі тестування розміщених на платформі MOODLE), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу здобувачів. Підсумковий контроль здійснюється у формі *екзамену*.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти денної форма навчання

Види роботи		Змістові модулі (бали)		Загалом
		Модуль I	Модуль II	
1.	Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції	8 (2 бали за пару)	8 (2 бали за пару)	16
2.	Активність на семінарських заняттях	14 (4 бали за 1 пару)	14 (4 бали за пару)	28
3.	Самостійна робота (модульний контроль)	13	13	26
	Екзамен			30
	Разом			100

Критерії оцінювання.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції:

- не відвідав лекційне заняття – 0 балів;
- відвідав, але не брав участі в інтерактивній взаємодії – 1 бал;
- відвідав, брав участь в інтерактивній взаємодії, виявив здатність до формулювання обґрунтованої думки, що базується на знанні теорій та методів – 2 бали.

2. Активність на семінарських заняттях:

- не відвідав практичне заняття або відвідав, але не брав участь в обговоренні матеріалу, не виконав домашнього завдання – 0 балів;
- відвідав, не виявив ініціативи щодо обговорення матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії припустився суттєвих помилок, не виявив здатності до аналітичного мислення – 1 бал;
- відвідав, проявив ініціативу щодо обговорення матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував здатність до аргументації власної думки, але не до інноваційних рішень поставлених завдань – 2-3 бали;
- відвідав, проявив значну активність щодо обговорення матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував високий рівень здатності до аргументації власної думки та до інноваційних рішень поставлених завдань – 4 бали.

3. Індивідуальне завдання (модульний контроль):

- не підготував завдання з модульного контролю або в якості виконаного завдання подав текст, що містить плагіат – 0 балів;
- підготував завдання з модульного контролю, але виконав його формально, підготовлений текст не є унікальним, здобувач погано орієнтується у власному тексті, не може узагальнити результатів роботи – 1-3 бали;
- вчасно підготував завдання з модульного контролю, але робота має недостатній рівень аналітичності та інноваційності, висновки є поверховими; невчасно підготував роботу без поважних причин, хоч вона і має достатній рівень аналітичності – 4-9 балів;
- роботу підготовлено вчасно, вона відповідає поставленим завданням, є самостійною, висновки мають достатній рівень аналітичності та інноваційності – 10-13 балів.

Модульний контроль також може реалізовуватися шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування розміщених на платформі MOODLE) та оцінюється:

до 13 балів з кожного модуля.

4. Екзамен:

– на екзамені здобувач відповідає на 2 запитання, максимальна кількість балів з кожного – 15 балів. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин і туризму».

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми навчання

Види роботи		Змістові модулі (бали)		Загалом
		Модуль I	Модуль II	
1.	Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції	5 (2 бали за пару)	5 (2 бали за пару)	10
2.	Активність на семінарських заняттях	15 (6 балів за пару)	15 (6 балів за пару)	30
3.	Самостійна робота (модульний контроль)	15	15	30
4	Екзамен			30
Разом				100

Критерії оцінювання.

- Відвідування лекцій та участь в інтерактивній взаємодії під час лекції:
 - не відвідав лекційне заняття – 0 балів
 - відвідав, але не брав участі в інтерактивній взаємодії – 1 бал
 - відвідав, брав участь в інтерактивній взаємодії, виявив здатність до формулювання обґрунтованої думки, що базується на знанні теорій та методів – 2 бали.
- Активність на семінарських заняттях:
 - не відвідав практичне заняття або відвідав, але не брав участь в обговоренні матеріалу, не виконав домашнього завдання – 0 балів;
 - відвідав, не виявив ініціативи щодо обговорення матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії припустився суттєвих помилок, не виявив здатності до аналітичного мислення – 1-2 бали;
 - відвідав, проявив ініціативу щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував здатність до аргументації власної думки, але не до інноваційних рішень поставлених завдань – 3-4 бали;
 - відвідав, проявив значну активність щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, чітке, логічне та системне викладення матеріалу, використання першоджерел, вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача та студентів, в інтерактивній взаємодії продемонстрував високий рівень здатності до аргументації власної думки та до інноваційних рішень поставлених завдань – 5-6 балів.
- Самостійна робота (модульний контроль):
 - не підготував завдання з модульного контролю або в якості виконаного завдання подав текст, що містить 80 або більше відсотків плагіату – 0 балів;
 - підготував завдання з модульного контролю, але виконав його формально, частка підготовленого тексту (але не більше 20%) не є правильною, студент погано орієнтується в основних поняттях навчальної дисципліни, не може узагальнити результатів роботи – 1-4 бали;

- - вчасно підготував завдання з модульного контролю, але робота має недостатній рівень аналітичності та інноваційності, висновки є поверховими; невчасно підготував роботу без поважних причин, хоч вона і має достатній рівень аналітичності – 5-10 балів;
- роботу підготовлено вчасно, вона відповідає поставленим завданням, є самостійною, всі відповіді є правильними, висновки мають достатній рівень аналітичності та інноваційності – 11-15 балів.

4. Екзамен:

на екзамені здобувач відповідає на 2 теоретичні запитання, максимальна кількість балів з кожного – 15 балів. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин і туризму».

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання для здобувачів заочної форми навчання

Індивідуальне завдання передбачено для здобувачів заочної форми навчання, а також, може бути використане здобувачами денної форми навчання, які не набрали необхідну кількість балів під час вивчення навчальної дисципліни «Соціально-політичні студії (соціологія, політологія, основи демократії та громадянське суспільство)». Здобувачам пропонується виконання індивідуального завдання у формі написання есе та оформлення презентації доповіді на одну із запропонованих тем.

Орієнтовні теми індивідуального завдання:

1. Суспільство як соціальна система. Ознаки і типи суспільства.
2. Поняття та види соціальних груп як елемент соціальної структури суспільства.
3. Етнічна підструктура українського суспільства: загальна характеристика.
4. Соціально-демографічна підструктура українського суспільства: загальна характеристика.
5. Соціально-професійна підструктура суспільства в Україні: загальна характеристика.
6. Соціальна стратифікація: сутність, види, чинники, що їй сприяють.
7. Соціальна мобільність: сутність, типи, основні канали процесів мобільності.
8. Політична система суспільства: сутність, основні теорії, структура, функції, типи.
9. Соціальний інститут: сутність, структурні елементи та функції. Види соціальних інститутів.
10. Політичні інститути: сутність, елементи, функції, класифікація.
11. Держава як основний політичний інститут суспільства: сутність, концепції походження, типологія, функції.
12. Сутність та особливості соціальної держави.
13. Правова держава: ідея та дійсність.
14. Громадянське суспільство: сутність, генезис становлення концепції, мета, головні риси, інституції і функції.
15. Громадська організація: поняття, ознаки та структура. Типологія громадських організацій.
16. Політична партія: поняття, функції, типологія.
17. Суспільно-політичний феномен влади: сутність, ознаки, різновиди.
18. Політична влада: поняття, специфіка, різновиди, дисперсія, функції.
19. Державна влада як політико-правове явище публічного характеру, її головні риси.
20. Легітимність та легітимація: поняття, типологія легітимності, її функції. Причини делегітимації.

21. Політика як соціальне явище: поняття, ознаки, види, функції, принципи формування і здійснення.
22. Політичний режим як спосіб здійснення влади в державі: сутність, критерії оцінки.
23. Тоталітарний, авторитарний, демократичний політичні режими: поняття та ознаки.
24. Історичні витоки теорії та практики демократії.
25. Поняття особистості та специфіка соціологічного підходу до аналізу особистості.
26. Соціальний статус і соціальна роль особистості в суспільно-політичному житті, види та особливості прояву.
27. Соціалізація людини: поняття, структура та механізми. Етапи соціалізації людини.
28. Характеристики політичної соціалізації людини.
29. Політичне лідерство: поняття, структура, функції. Типології політичних лідерів за різними критеріями.
30. Політичне лідерство в сучасній Україні.
31. Сутність феномену еліти. Поняття, структура та соціальні функції політичної еліти.
32. Розвиток елітистської доктрини в класичних і сучасних політологічних теоріях. Динаміка еліти: закон «циркуляції еліти» (В. Парето).
33. Поняття, структура та функції політичної культури.
34. Політична свідомість як елемент політичної культури.
35. Діяльнісний аспект політичної культури: політична участь та політична поведінка.
36. Типологія політичних культур за різними критеріями.
37. Політичні субкультури: поняття та види.
38. Шляхи і чинники формування політичної культури.
39. Політичний процес: сутність і стадії розвитку. Основні типи соціально-політичних процесів. «Західний» та «незахідний» політичний процес: порівняльна характеристика.
40. Політична трансформація, модернізація та модифікація: порівняльна характеристика.
41. Соціальні відхилення: сутність, основні ознаки. Типологія соціальних відхилень.
42. Конфлікт як соціальний феномен: сутність, структура, функції.
43. Особливості соціально-політичних конфліктів: джерела, причини, динаміка.
44. Прогнозування, профілактика та урегулювання соціально-політичних конфліктів.
45. Роль правових інститутів у механізмі розв'язання соціально-політичних конфліктів.
46. Вибори й суспільна стабільність. Основні виборчі системи.
47. Громадська думка як соціальний інститут: сутність, природа, механізм функціонування.
48. Соціально-політичні технології: визначення, сутність, типологія.
49. Виборчі технології: сутність та різновиди.
50. Світова політика як соціальний феномен.
51. Актори (суб'єкти) світової політики.
52. Сучасний світовий політичний процес: сутність й напрями розвитку.
53. Глобалізація і проблеми світового розвитку.

54. Антиглобалізм: сутність, особливості становлення і розвитку.
55. Геополітичне становище та пріоритети України.
56. Особливості функціонування соціально-політичних інститутів в Україні в умовах воєнного стану.

9. Методи навчання та форми оцінювання

При викладанні дисципліни застосовуються наступні методи навчання:

- МН1 – словесний метод (лекція, проблемне викладання, дискусія, співбесіда тощо)
МН3 – стимулювання та мотивація навчання (зацікавлення у навчанні і відповідальності)
МН4 – письмовий, усний, практичний контроль та самоконтроль
МН6 – самостійна робота і робота під керівництвом викладача (аспект управління навчанням)
МН7 – наочні (презентація, ілюстрація, демонстрація, спостереження)
МН8 – практична робота (практичні та семінарські заняття, розрахункові, тренінги, тренінги навичок, творчі завдання, есе, графічні, технічні)
МН9 – робота з навчально-методичною літературою та науково-публіцистичними джерелами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання та захист реферату)
МН11 – ситуацій, метод «прес», робота в парах
МН14 – проєктів, кейс-метод, моделювання
МН17 – брейнстормінг (мозковий штурм), ігрові (дидактична гра, ділові ігри, імітаційні ігри)

Словесні і наочні використовуються під час лекцій, семінарів. Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація.

Під час проведення семінарських занять застосовуються наочні спостереження та словесні бесіди: вступні, поточні, репродуктивні, евристичні, підсумкові; усне опитування конкретно визначених здобувачів, заслуховування реферативних повідомлень/есе/презентацій здобувачів та персональна оцінка рівня знань, заслуховування науково-дослідницьких повідомлень та персональна оцінка рівня знань доповідача, письмові експрес-опитування; проведення письмових контрольних робіт; інші види індивідуальних і групових завдань.

Робота в малих групах використовується з метою активізації роботи здобувачів при проведенні семінарських занять.

Семінар-дискусія (круглий стіл) передбачає обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки використовуються для розв'язання складних завдань за дуже обмежений час. Суть його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань.

Кейс-метод дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Інструментарій:

Методичні розробки, розміщені в ресурсі Moodle

Форми оцінювання

Оцінювання здобувачів відбувається за наступними формами оцінювання:

- ФО1 – за спостереження, аналіз результатів виконання самостійних завдань та

практичних робіт

ФО2 – за тестові завдання

ФО3 – аналіз відповідей під час заліків та іспитів

ФО6 – за публічний захист

ФО7 – за зміст і форму презентації результатів виконаних завдань та досліджень

ФО8 – за участь у науково-практичних заходах

ФО10 – за комплексність звіту (есе, презентація доповіді, тощо)

ФО11 – за роботу в команді

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна система	Оцінка ECTS	Оцінка за національною системою
		екзамен, диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Питання для самоконтролю

1. Соціально-політичні студії: об'єкт, предмет, категорії і функції.
2. Становлення та розвиток світової соціально-політичної думки.
3. Становлення та розвиток вітчизняної соціально-політичної думки.
4. Сучасні парадигми соціально-політичного знання.
5. Суспільство як соціальна система.
6. Ознаки і типи суспільства.
7. Поняття та види соціальних груп як елемент соціальної структури суспільства.
8. Етнічна підструктура суспільства: загальна характеристика.
9. Соціально-демографічна підструктура суспільства: загальна характеристика.
10. Соціально-професійна підструктура суспільства: загальна характеристика.
11. Соціальна стратифікація: сутність, види, чинники, що їй сприяють.
12. Соціальна мобільність: сутність, типи, кількісні оцінки процесів мобільності.
13. Соціальний інститут: сутність, структурні елементи та функції.
14. Види соціальних інститутів.
15. Політичні інститути: сутність, елементи, функції, класифікація.
16. Держава як основний політичний інститут суспільства: сутність, концепції походження, типологія, функції.
17. Сутність та особливості соціальної держави.
18. Правова держава: ідея та дійсність.
19. Громадянське суспільство: сутність, генезис становлення концепції, мета, головні риси, інституції і функції.
20. Політична партія: поняття, функції, типологія.
21. Громадська організація: поняття, ознака та структура. Типологія громадських організацій.
22. Політична система суспільства: сутність, основні теорії, структура, функції, типи.
23. Суспільно-політичний феномен влади: сутність, ознаки, різновиди.
24. Політична влада: поняття, специфіка, різновиди, дисперсія, функції.

25. Державна влада як політико-правове явище публічного характеру, її головні риси.
26. Легітимність та легітимація: поняття, типологія легітимності, її функції, причини делегітимації.
27. Політика як соціальне явище: поняття, ознаки, види, функції, принципи формування і здійснення.
28. Політичний режим як спосіб здійснення влади в державі: сутність, критерії оцінки.
29. Тоталітарний, авторитарний, демократичний політичні режими: поняття та ознаки.
30. Історичні витоки теорії та практики демократії.
31. Структура особистості та її функції.
32. Соціалізація людини: поняття, структура та механізми.
33. Етапи соціалізації людини.
34. Характеристики політичної соціалізації.
35. Феномен лідерства у суспільстві.
36. Політичне лідерство: поняття, структура, функції.
37. Типології політичних лідерів за різними критеріями.
38. Сутність феномену еліти.
39. Поняття, структура та соціальні функції політичної еліти.
40. Розвиток елітистської доктрини в класичних і сучасних політологічних теоріях.
41. Динаміка еліти: закон «циркуляції еліти» (В. Парето).
42. Механізми рекрутування еліти.
43. Поняття, структура та функції політичної культури.
44. Політична свідомість як елемент політичної культури.
45. Діяльнісний аспект політичної культури: політична участь та політична поведінка.
46. Типологія політичних культур за різними критеріями.
47. Політичні субкультури: поняття та види.
48. Шляхи і чинники формування політичної культури.
49. Поняття та ознаки соціального процесу.
50. Політичний процес: сутність і стадії розвитку.
51. Основні типи соціально-політичних процесів.
52. Основні види соціально-політичних процесів.
53. Соціальні відхилення: сутність, основні ознаки, типи.
54. Соціальні норми як механізм соціальної регуляції поведінки людей.
55. Соціальний контроль як механізм соціальної регуляції поведінки людей.
56. Конфлікт як соціальний феномен: сутність, структура, функції.
57. Особливості соціально-політичних конфліктів: джерела, причини, динаміка.
58. Прогнозування, профілактика та урегулювання соціально-політичних конфліктів.
59. Роль правових інститутів у механізмі розв'язання соціально-політичних конфліктів.
60. Громадська думка як соціальний інститут: сутність, природа, механізм функціонування.
61. Соціально-політичні технології: визначення, сутність, типологія.
62. Вибірчі технології: сутність та різновиди.
63. Світова політика як соціальний феномен.
64. Актори (суб'єкти) світової політики.
65. Сучасні школи та напрями в теорії світової політики.
66. Сучасний світовий політичний процес: сутність й напрями розвитку.
67. Глобалізація і проблеми світового розвитку.

68. Антиглобалізм: сутність, особливості становлення і розвитку.
69. Глобальні виклики сучасного світу.
70. Геополітичні виклики ХХІ ст.

11. Навчальні ресурси

Основна рекомендована література

1. Вебер М. Соціологія. Загально-історичні аналізи. Політика. К.: Основи, 1998. 534с.
2. Гавриленко І.М. Громадянське суспільство. Львів: «Новий світ-2000», 2018. 714 с.
3. Гурц В. В. Особливості політичного лідерства в умовах становлення демократії // Політол. вісн.: зб. наук. пр. Київ: ВАДЕКС, 2015. Вип. 77. С. 344–352.
4. Добровольська Г.О. «Вплив війни на політичну культуру українського суспільства» // Сучасні вектори відновлення та розвитку України на засадах сталості та безпеки. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21 листопада 2023 року). Чернігів: ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2023. С. 126-128 URL: https://reicst.com.ua/asp/issue/view/conf_21_11_2023
5. Добровольська Г.О. «Основні тенденції розвитку громадських організацій в умовах воєнного стану в Україні» // Ринок праці: досягнення, виклики та перспективи у національному та європейському просторі: тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18 травня 2023 р.). Академія праці, соціальних відносин і туризму / За заг. ред.:В.Б. Сухомлина, Г.А. Приба. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2023. – С. 241-243. <https://drive.google.com/file/d/1dWiYWcFo99rnmywSn8kuQZxDYS7jQEpi/view>
6. Добровольська Г.О. «Особливості співпраці громадських об'єднань з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану в Україні» // Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості: Тези доповідей Сьомої щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 25 серпня 2023 р.). К.: АПСБТ, 2023. С.190-192. <https://drive.google.com/file/d/1UkoVM2bmXjwK6ByrnyvzudbVrk3t8CHZ/view>
7. Дронов В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика : навч.-метод. посіб. / В. Ю. Дронов ; НУ «Одеська юридична академія», Одеса : Фенікс, 2022. 132 с.
8. Кузьменко Т.М. Соціологія. К.: Центр навч. літератури, 2019. 320 с.
9. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Політологія : навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2021. 228 с. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/politologiya_compressed.pdf
10. Мельник Л.М., Дужа І.А. Політологія: навчально-методичний посібник. Біла Церква, 2019. 425 с. URL: http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/3514/1/Politolohiia_navch.pdf
11. Морарь М.В. Політологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 176с. URL: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/wp-content/uploads/sites/59/morar-m.v.-politohija.navchalnyj-posibnyk.pdf>
12. Мохончук Б. Виборчі системи: порівняльно-правове дослідження. Монографія. Зарків: «Юрайт», 2021. 306 с.
13. Політологія: підручник / [М. П. Требін, Л. М. Герасіна, І. О. Поліщук, О. М. Сахань та ін.]; за ред. М. П. Требіна. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2018. 462 с.
14. Політологія: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 229 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35728/2/посібник%20політологія%202019-перетворено.pdf>
15. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с. URL:http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1854/1/Політологія_29_10_2018.pdf

16. Політологія. Навчальний посібник (для студентів усіх форм навчання) / уклад. Л.М. Мельник, І.А. Дужа, І.М. Грек. Біла Церква: БНАУ, 2022. 494 с. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7645/1/Politolohiia_navchaln.pdf
17. Поліщук І. О. Вибірчі технології: сутність та різновиди // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. Харків, 2015. № 4. С. 106–112.
18. Світова політика та міжнародні відносини XX-XXI століть : навчально-методичний посібник / І. М. Коваль, Ю. І. Майстренко. Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2021. 120 с. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0c4a9a50-8d6b-43e9-9bc6-538c531baa2a/content>
19. Смірнова В.О. Політична воля як чинник державотворчої діяльності: об'єктивні та суб'єктивні детермінанти. Київ: Логос, 2019. 384 с.
20. Соціологія: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» Київ : ДУТ, 2019. 235 с.
21. Соціологічні та політичні студії: підручник для студентів вищих навчальних закладів освіти. К.: Каравела, 2018. 520 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3022/Соціологічні%20та%20політологічні%20студії.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
22. Соціально-політичні студії: навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / уклад.: Л.І. Мозговий, В.В. Степанов. Слов'янськ: ДДПУ, 2020. 194 с. URL: <http://dspace.ddpu.edu.ua/ddpu/bitstream/123456789/650/1/Соціально-політичні%20студії%20С%20навч.-метод.посібник%202020.pdf>
23. Соціологія: підручник. 5-те видання, стереотипне / за редакцією В.М. Пічі. Львів: «Новий Світ-2000», 2024. 279 с.
24. Титаренко О. О. Соціологія : навчальний посібник. Київ: ВД «Дакор», 2020. 210 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4234&download_id=1292&srsrtid=AfmBOOpK9u7MBTM3hMfvHJjxtmXORwTaUWTGbCmplqMB7w8ILD2Gt628
25. Требін М. П. Соціально-політичні студії : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2021. 544 с.
26. Хромова О.І., Черняк Д.С. Соціологія: опорний конспект лекцій в схемах і таблицях: для студентів всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання. К.: ДУІТ, 2023. 114 с.

Допоміжна рекомендована література

1. Герасіна Л. М. Проблема вибору ефективної «моделі» демократії в державницьких практиках сучасної України // Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2015. № 4. С. 94–106.
2. Герасіна Л. М. Потенціал реалізації прав людини у «моделях» європейської демократії // Права людини і демократія : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф., м. Харків, 15 трав. 2018 р. Харків, 2018. С. 17–22.
3. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія. Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 416 с.
4. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку / за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2013. 536 с.
5. Денисенко В., Вишневський Ю. Політики не брешуть. 10 законів взаємодії політиків і виборців. К.: Наш формат, 2020. 296 с.
6. Ігнат'єва Т. В. Геополітика України в категоріях і поняттях: минуле та сучасність: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2015. 111 с.

7. Історія політичної думки : підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2016. 1000 с.
8. Клімова Г. П. Концептуальні підходи до аналізу поняття «Держава»// Вісн. Нац. ун-ту «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2015. № 2. С. 161–169.
9. Козирєв М. П. Політична психологія: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 648 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/434/1/Козирєв%20політична%20психологія.pdf>
10. Мустафін О. Злам: кризи політичних режимів. Змінитися або загинути. К.: Видавництво Vivat, 2021. 288 с.
11. Політико-правова ментальність українського соціуму в умовах європейської інтеграції: монографія / [О.О. Безрук, В.С. Бліхар, Л.М. Герасіна та ін.] ; за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2019. 744 с.
12. Смолій В. А. Інститут влади в політичній системі України. Київ: Наук. думка, 2014. 241 с.
13. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір. К.: Ін-т соціології НАН України, 2017. 198 с.
14. Черниш Н. Соціологія сьогодення: тенденції та перспективи розвитку // Соціологія: Теорія, методи, маркетинг. 2017. № 4. С. 5-21.
15. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. / За ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2016. 540 с.
16. Требін М. П. Політична культура: ретроспективний огляд концептуальних підходів// Вісн. Нац. ун-ту «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2013. № 1. С. 123–141.
17. Фіх Ю. Виборчі технології та виборчі системи в Україні (2008–2018) // Україна: події, факти, коментарі. 2018. №23/24. С. 101–124.
18. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. К.: Наш формат, 2020. 192 с.
19. Хромова О., Маруховський О., Чернявська Б. Гуманітарні аспекти інформаційної безпеки. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. 2022. Том 5(2). С.76-84. URL: <https://doi.org/10.15421/342223>
20. Хромова О.І. Подолання минулого і цивілізаційний вибір України. Науковий вісник Карпатського університету ім. А. Волошина: збірник наукових праць. Випуск 6. Ужгород, 2023. С. 287-289. URL: https://kau.com.ua/wpcontent/uploads/2023/04/Naukovyj-Visnyk-6_compressed.pdf

Інформаційні ресурси

1. Сторінки установ, організацій:
 - 1.1. Інститут соціології Національної Академії наук України URL: <http://i-soc.com.ua>
 - 1.2. Національна академія наук України Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса URL:<http://www.nas.gov.ua/UA/Org/Pages/default.aspx?OrgID=0000290>
 - 1.3. Інститут практичної політики. URL: <https://texty.org.ua/d/socio/firm/institut-praktychnoi-polityky/>
 - 1.4. Український інститут міжнародної політики. URL: <https://www.uiip.org.ua/дослідженняresearch/>
2. Електронні каталоги:
http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html (Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського)
3. Електронні підручники:
 - 3.1.<http://politics.ellib.org.ua> («Бібліотека: політологія»)

3.2.<http://libfree.com/sotsologya/> (Сайти підручників з соціології)